

Positionering van de FG

Uitgangspunten: rollen, processen en verantwoordelijkheden

Duidelijkheid essentieel voor succes

De rol van de functionaris gegevensbescherming (FG) als onafhankelijke interne privacytoezichthouder binnen een organisatie is essentieel voor de bescherming van de persoonsgegevens die deze organisatie verwerkt. Om de rol van de FG beter uit de verf te laten komen, is er behoefte aan meer duidelijkheid over de rollen en verantwoordelijkheden van de FG, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) als toezichthouder en de organisatie die gegevens verwerkt, de verwerkingsverantwoordelijke of verwerker (hierna: organisatie). Met dit visiedocument geeft de AP meer duidelijkheid over de verschillende rollen, verantwoordelijkheden en processen. Zodat de beroepsgroep verder kan professionaliseren.

De AVG over de FG

De FG heeft in art. 39 AVG belangrijke taken toebedeeld gekregen, zoals het informeren van de organisatie, het adviseren over verplichtingen die uit de AVG voortvloeien en toe te zien dat de AVG wordt nageleefd. Ook heeft de FG als taak om met de AP samen te werken. Om deze taken goed uit te kunnen voeren moet een FG deskundig zijn op het gebied van gegevensbescherming en van de verwerkingspraktijken bij de organisatie waar hij is aangesteld. Ook moet hij verslag kunnen uitbrengen bij het hoogste leidinggevende niveau van de organisatie. De FG moet zijn taken op onafhankelijke wijze uitvoeren. Dat betekent dat de FG door de organisatie in staat moet worden gesteld met voldoende middelen zijn taak uit te voeren, dat hij geen instructies mag krijgen met betrekking tot zijn FG-taken en dat de FG geen andere taken mag uitvoeren die mogelijk tot aantasting van zijn onafhankelijke positie leiden.

Uitgangspunten

1

FG als adviseur

De FG is de interne, onafhankelijke privacyfunctionaris ten dienste van de organisatie. De organisatie is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van het privacybeleid. De FG ziet toe op de naleving hiervan en brengt advies uit over de risico's van bestaande verwerkingen en voorgenomen nieuwe producten en diensten.

Toelichting

Voorkomen is beter dan genezen. De organisatie hoort de FG in een vroeg stadium te betrekken bij de (door)ontwikkeling van producten en diensten. De FG adviseert over hoe verwerkingen rechtmatig, behoorlijk en transparant kunnen plaatsvinden volgens de principes van *privacy by design*.

De FG is er niet verantwoordelijk voor of zijn adviezen wel of niet worden uitgevoerd. Wel moeten de FG en het bestuur van de organisatie samen vastleggen wat er met de adviezen van de FG gebeurt. En waarom bepaalde adviezen eventueel niet zijn overgenomen ('comply or explain'). De FG heeft een aanjagende functie en stimuleert de organisatie om zich bewust te worden van de privacyrisico's.

De FG moet goed zichtbaar zijn binnen de organisatie en direct, zonder tussenkomst van anderen, benaderbaar en aanspreekbaar zijn. Ook voor personen van buiten de organisatie moet het eenvoudig zijn om contact op te nemen met de FG. Daarvoor is het genoeg om een mailadres te communiceren van de FG (bijv. FG@organisatie.nl) zonder de naam van de FG bekend te maken.

2

FG als toezichthouder

De FG is de onafhankelijke interne toezichthouder. De FG controleert of de organisatie de AVG goed toepast en ziet erop toe dat betrokkenen hun privacyrechten kunnen uitoefenen. Problemen met compliance bespreekt de FG met de verantwoordelijke binnen de organisatie.

Toelichting

De FG grijpt in als het (mogelijk) fout gaat en hij risico's signaleert bij (voorgenomen) verwerkingen. Dit doet de FG door de organisatie aan te spreken en hierover een rapport op te stellen. De FG moet het hoogste bestuurlijke niveau van de organisatie kunnen aanspreken als hij dat nodig vindt. De organisatie moet dat faciliteren. Van de FG wordt verwacht dat hij deze ruimte neemt. Desondanks is de FG er niet verantwoordelijk voor dat het hoogste bestuurlijke niveau zijn adviezen overneemt. Of dat de organisatie iets doet met de signalen van FG. Het bestuur van de organisatie is en blijft verantwoordelijk.

In het uiterste geval, waarbij de FG grote zorgen heeft over bewuste niet-naleving van de AVG, moet de FG dit bij de AP kunnen melden. Het reguliere tipformulier op de site van de AP is niet bedoeld voor FG's. De FG kan hiervoor de speciale [FG-contactkanalen](#) gebruiken.

De AP kan de organisatie erop wijzen dat deze de FG kan vragen onderzoek te doen. Een verdergaande stap is om te verlangen dat dit onderzoek ook naar de AP gestuurd wordt.

3

Middelen en toegang tot bestuur

Het bestuur van de organisatie waarborgt de onafhankelijke positie van de FG door deze op de juiste manier organisatorisch in te bedden, en de FG voldoende middelen en toegang tot het bestuur en de organisatie te geven. Ook zorgt de organisatie ervoor dat de FG vroegtijdig betrokken wordt bij zaken die verband houden met de bescherming van persoonsgegevens. Problemen met middelen en positionering bespreekt de FG met het bestuur van organisatie. In het uiterste geval kan de FG om rugdekking vragen bij de AP. Dat kan wanneer de FG na herhaalde pogingen geen bevredigende reactie krijgt, bijvoorbeeld ontslagen dreigt te worden of anderszins ervaart dat zijn onafhankelijke positie onder druk komt te staan. De AP komt pas in beeld wanneer andere interventies van de FG geen soelaas hebben geboden. De AP kiest zelf wat de AP met dit verzoek doet.

Toelichting

Het bestuur van de organisatie moet de FG in staat stellen zijn taken naar behoren uit te voeren. De FG kan zich tot de AP wenden als hij in zijn werk wordt belemmerd doordat zijn onafhankelijke positie wordt aangetast, hij geen adequate toegang krijgt tot het hoogste bestuurlijke niveau of hij geen tijd en middelen krijgt om zijn taak uit te voeren. De AP kan de organisatie hierop aanspreken. De AP bepaalt zelf hoe dit gebeurt. Mogelijkheden variëren van een mail aan de FG over rechten en plichten van een FG die de FG kan doorsturen naar het bestuur van de organisatie tot een telefonisch onderhoud met de organisatie of een waarschuwingsgesprek op bestuurlijk niveau. Uiteraard probeert de FG eerst intern het probleem aan te kaarten. En kan de FG ook op hoofdlijnen collegiaal advies vragen aan andere FG's.

Het bestuur van de organisatie is verantwoordelijk voor het creëren/faciliteren van een werkomgeving en werkrelatie die de FG in staat stellen optimaal en volgens de AVG-richtlijn te functioneren. De organisatie stelt de FG in staat zijn deskundigheid en vaardigheden op peil te houden. Van de FG wordt verwacht hier het voortouw in te nemen. Overigens hoeft de FG niet altijd zelfstandig tot een inzicht te komen. Bij specialistische casussen kan het nodig zijn dat de FG (juridisch) advies inwint voordat hij de organisatie advies kan geven. Let op: met zulke adviesvragen kan de FG **niet** bij de AP terecht.

4

Informatiepositie FG

Wanneer de AP contact heeft met een organisatie wordt de FG (direct of zo snel mogelijk erna) hiervan op de hoogte gesteld. Het is de verantwoordelijkheid van de organisatie om de FG tijdig en naar behoren te informeren. De AP verwacht dat de organisatie deze plicht uiterst serieus neemt.

Toelichting

De AP spreekt het bestuur van de organisatie aan op de naleving van de AVG. De FG is in de AVG aangewezen als het contactpunt van de AP. Dit betekent dat de FG een centrale positie inneemt in contacten tussen de AP en de organisatie. In die positie moet de FG op de hoogte zijn van de communicatie van de AP met de organisatie. Het is aan de organisatie en de FG om hier precieze afspraken over te maken. In de regel betekent dit dat de AP de FG altijd een digitaal afschrift van schriftelijke communicatie stuurt wanneer de AP een onderzoek start. Bij structureel contact over één onderwerp maakt de AP afspraken met de organisatie en de FG over de informatievoorziening aan de FG.

De AP benadrukt hiermee dat het niet zou mogen afhangen van willekeur van de organisatie of deze de FG informeert. De FG kan immers alleen goed toezicht houden wanneer deze op de hoogte is. Daarom is dit een belangrijk punt waarover de AP zich kan uitspreken. Dit is een onderstreping van artikel 38 lid 1 van de AVG, waarin staat dat de organisatie de FG naar behoren en tijdig moet betrekken bij alle zaken die gaan over de bescherming van persoonsgegevens.

5

Klachten en escalatieladder

De AP gaat ervan uit dat betrokkenen (burgers, klanten, medewerkers) die er met de organisatie niet uitkomen, zich eerst tot de FG wenden voordat zij zich bij de AP melden. Het is niet verboden voor de betrokkene om zich direct bij de AP te melden, maar de AP wijst wel actief op de gewenste volgorde.

Toelichting

Bij een klacht checkt de AP eerst bij de melder of de FG heeft toegezien op de afhandeling van de klacht. Is dit niet zo, maar wel wenselijk? Dan vraagt de AP de betrokkene alsnog contact op te nemen met de FG. Is er wél betrokkenheid van de FG geweest, dan kan de AP de eventuele input van de FG meenemen bij de beoordeling van de afhandeling van de klacht. De AP doet geen uitspraken over de bruikbaarheid van het advies van de FG en hoeft hierover geen uitleg te geven aan de betrokkene, de FG of de organisatie. De AP behoudt zich voor om in voorkomende gevallen ook zonder voorafgaand contact met de FG over te gaan tot handhaving.

6

Start onderzoek

Besluit de AP een formeel onderzoek te starten, dan spreekt de AP vanaf dat moment niet met de FG over de inhoud van het onderzoek.

Toelichting

Uiteraard deelt de AP tijdens een formeel onderzoek geen informatie met de organisatie en de FG die het onderzoek zou kunnen schaden of belemmeren. Er kan wel contact zijn met de FG over andere zaken of over het procesverloop van het onderzoek, maar de AP communiceert niet (meer) met de FG over de verwerking die de AP onderzoekt.

Deze duidelijkheid is niet alleen in het belang van het onderzoek, maar beschermt ook de FG. Het moet duidelijk zijn dat in deze fase de FG geen enkele inhoudelijke betrokkenheid heeft. *Wat* de AP onderzoekt en *hoe* dit onderzoek verloopt, gebeurt op verantwoordelijkheid van de AP. Dit uitgangspunt beschermt FG's, zodat de organisatie achteraf niet kan suggereren dat de FG de AP op het juiste pad of juist op een dwaalspoor heeft gebracht. De AP stuurt de FG altijd een digitaal afschrift van schriftelijke communicatie wanneer de AP een onderzoek start (zie uitgangspunt 4).

7

Gebruik inzichten FG door AP

De AP kan adviezen van de FG aan de organisatie bij de beeldvorming en oordeelsvorming betrekken.

Toelichting

Bij een onderzoek naar een gegevensverwerking kan de AP bij de organisatie de adviezen of rapporten van de FG opvragen. Deze adviezen kan de AP betrekken bij het vormen van het oordeel over de gegevensverwerking. De AP heeft geen contact met de FG over de inhoud van het onderzoek.

8

FG als informatieknoppunt

Het is voor de FG niet gepast om in een juridische procedure namens de organisatie te spreken, omdat dit zijn onafhankelijke positie aantast. De organisatie kan wel voor het reguliere contact met de AP verzoeken om de FG als primair aanspreekpunt (informatieknoppunt) te laten fungeren. Afhankelijk van de fase en aard van het contact kan de AP dit toestaan.

Toelichting

De FG heeft een onafhankelijke positie. Dit houdt onder andere in dat de FG niet **namens** de organisatie kan spreken. Hij kan wel als contactpunt optreden wanneer de organisatie dat heeft gevraagd. Het is uitgesloten dat de FG functies vervult waarin hij (operationele) verantwoordelijkheid voor gegevensverwerkingen zou dragen. Zoals in de regel het geval is bij functies als hoofd financiën, strategie, marketing, IT, HRM of *chief information security officer* (CISO). Hiermee is ook uitgesloten dat een FG zich opstelt als advocaat van de organisatie (NB: andersom betekent dit niet dat een beroepsmatige advocaat geen FG kan zijn).

Wanneer de organisatie de FG het primair aanspreekpunt wil laten zijn, kan de AP dat verzoek inwilligen. Maar dat geldt alleen voor het regulier contact. De AP vindt het onwenselijk om de FG als primair contactpunt op te voeren in de fases waarbij de AP (internationaal) onderzoek uitvoert of de uitkomsten van het onderzoek beoordeelt, een keuze maakt voor afhandeling en handhavinginstrument, sancties oplegt en er ruimte is om zienswijzen en bezwaar in te dienen.